

Heidelbergse Catechismus

Vraag 78: *Worden dan brood en wijn veranderd in het eigen lichaam en bloed van Christus? Nee, het is bij het avondmaal net als bij de doop. Bij de doop wordt het water niet veranderd in het bloed van Christus en de doop is ook niet de afwassing van de zonden zelf, maar alleen een door God gegeven teken en waarborg ervan. Zo wordt ook het brood bij het avondmaal niet veranderd in het eigen lichaam van Christus. Maar het brood wordt het lichaam van Christus genoemd, overeenkomstig de aard van de sacramenten en de manier waarop de Heilige Geest hierover spreekt.*

Vraag 79: *Waarom noemt Christus dan het brood zijn lichaam, en de beker zijn bloed, of het nieuwe verbond in zijn bloed, en spreekt Paulus van een gemeenschap met het lichaam en het bloed van Christus? Christus zegt dat niet zonder dringende reden. Want Hij wil ons daarmee leren, dat zijn gekruisigd lichaam en vergoten bloed de echte spijs en drank zijn, waardoor onze ziel tot het eeuwige leven gevoed wordt, evenals brood en wijn ons tijdelijk leven onderhouden. Maar vooral wil Hij ons door deze zichtbare tekenen en panden ervan verzekeren:*

- ~ ten eerste dat wij door de werking van de Heilige Geest even werkelijk deel krijgen aan zijn echte lichaam en bloed, als wij deze heilige tekenen met de lichamelijke mond tot zijn gedachtenis ontvangen;
- ~ ten tweede dat heel zijn lijden en gehoorzaamheid zo zeker ons deel zijn, alsof wij in eigen persoon voor onze zonden alles geleden en onze schuld aan God voldaan hadden.

Kijk- en luistertip: prof. dr. Arnold Huijgen, *Wij proeven Christus binnenin:*

<https://www.weetwatjegeloofd.nl/les/wij-proeven-christus-binnenin/>

‘Maakt het brood dat wij breken ons niet één met het lichaam van Christus?’ vraagt Paulus in 1 Korintiërs 10,16. Door het gebroken brood van het avondmaal ontstaat er een bijzondere eenheid. Maar wat betekent die eenheid nu eigenlijk?

één met Christus

Overduidelijk bedoelde de Here Jezus bij de instelling van het avondmaal met het gebroken brood zijn lichaam dat de andere dag aan het kruis gespijkerd zou worden ‘tot verzoening van onze zonden’.

Wat het betekent om het brood van het avondmaal te zien en te ontvangen als het lichaam van de Here Jezus, wordt duidelijk door de opdracht die Hij erbij gaf: ‘Doe dit telkens opnieuw om Mij te gedenken’. Gedenken wil in de Bijbel zeggen: terugdenken aan wat God in het verleden heeft gedaan én in het besef dat God dezelfde is als toen, jezelf op dit moment weer aan Hem toevertrouwen. Door het gedenken maakt God weer actueel wat Hij eerder heeft gedaan; Hij laat het je als het ware *opnieuw beleven*.

In de tijd van de Reformatie (16e eeuw) is Christus’ aanwezigheid bij het avondmaal verschillend uitgelegd. Het avondmaal werd gezien als een ‘terugdenken’ aan, meer eigenlijk niet (zo ongeveer Huldrych Zwingli). Of alsof Christus zelf lichamelijk aanwezig is in het avondmaalsbrood, omdat Hij immers sinds zijn Hemelvaart overal aanwezig is (zo ongeveer Maarten Luther). En als dat de Here Jezus door de kracht van de Heilige Geest via brood en wijn aanwezig is bij de viering van het avondmaal (zo ongeveer Johannes Calvijn).

Het avondmaal is een sacrament. Een teken van Christus zelf. Daarmee komt Hij tot ons. Hij zelf is dan door zijn Geest via brood en wijn bij ons. Wij worden door brood en wijn één met Hem die zich aan het kruis voor ons overgaf tot in de dood en daarom zijn lichaam liet

verbreken en zijn bloed vergieten. Via brood en wijn komt hij in het avondmaal tot ons, komt in ons. Zo voedt Hij onze ziel met zichzelf, zoals brood en wijn onze honger en dorst stillen.

één met elkaar

In de context van Korinte gebruikt Paulus bij zijn schrijven over het avondmaal de uitdrukking ‘*het lichaam van Christus*’ op een dubbele manier. Namelijk ook met de betekenis van de kerk als lichaam van Christus. Die beide gaan samen. Een zijn met Christus door het geloof betekent ook één zijn met je broeders en zusters met wie je dat geloof deelt.

Het ‘*zichzelf toetsen voordat je van het brood eet en uit de beker drinkt*’ gaat in 1 Korintiërs 11 nadrukkelijk om de vraag hoe je met je broers en zussen omgaat, met wie je samen het lichaam van Christus vormt. Je kunt niet eten en drinken van het lichaam en bloed van de Heer en tegelijk je broer of zus in het geloof negeren of op de een of andere manier onheus behandelen.

Beseffen dat het in het avondmaal om het lichaam van de Heer gaat, betekent beseffen dat het gaat om Christus’ offer aan het kruis én dat het daarbij tegelijk ook gaat om de kerk. Avondmaal vieren doen we omdat we bij Christus horen én omdat we samen zijn kerk zijn. Avondmaal vieren betekent dus dat we van Christus ontvangen en ons aan Hem toevertrouwen en Hem willen dienen. Maar het betekent *tegelijk ook* dat we elkaar ontvangen en ons aan elkaar toevertrouwen en elkaar willen dienen.

Avondmaal vieren, Christus gedenken bij brood en wijn, kun je niet samen laten gaan met een slordig, onheilig leven. Christus zegt aan bij het avondmaal immers ook: ‘*Wees heilig, want Ik ben heilig*’ (1 Petrus 1,15) en ‘*Heb elkaar lief, zoals Ik jullie heb liefgehad*’ (Johannes 15,12).